

ZBRODNIA KATYŃSKA

Czym była zbrodnia katyńska?

Katyń leżący na terenie Rosji to wieś położona w obwodzie smoleńskim nad rzeką Dniepr. Wczesną wiosną 1940 roku Sowietci dokonali tam na Polakach okropnej zbrodni. Egzekucji ofiar, którzy byli uznawani za „wrogów władzy sowieckiej” dokonywano przez strzał w tył głowy z broni krótkiej.

Zbrodnia Katyńska

Wiosną 1940 r. funkcjonariusze NKWD - wykonując uchwałę Józefa Stalina i jego politbiura z 5 marca 1940 r. - rozstrzelali ok. 22 tysiące polskich obywateli przetrzymywanych w obozach i więzieniach na terenie Związku Sowieckiego.

◆ Obozy jenieckie NKWD

○ Miejsca mordu

■ Masowe groby

--- Granice z 1939 r.

■ Tereny pod niemiecką okupacją

■ Tereny pod radziecką okupacją

źródło: DPA, PAP

DZIEJE.PL
PORTAL
HISTORYCZNY

Portal dzieje.pl jest nowoczesnym narzędziem edukacyjnym dotyczącym historii Polski XX wieku. Projekt jest finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Portal tworzony jest przez Polską Agencję Prasową i Muzeum Historii Polski.

Geneza zbrodni katyńskiej

Zatrzymani obywatele Polscy przez sowieckich funkcjonariuszy NKWD przewożeni byli do obozów specjalnych w Kozielsku, Starobielsku, Ostaszkowie. 5 marca 1940 roku Józef Stalin wydał decyzję na wniosek szefa NKWD o wymordowaniu Polaków przebywających od jesieni 1939 roku w obozach specjalnych i więzieniach NKWD. Jeńców setkami wywożono z miejsca przetrzymywania i po zamordowaniu zakopywano w ogromnych dołach rzucając ciała jedno na drugie. Oprócz Katynia ofiary grzebano również w Miednoje, Piatichatkach na przedmieściu Charkowa, czy Bykowni koło Kijowa.

Kto zginął i ile było ofiar zbrodni katyńskiej?

Nie wiadomo dokładnie ile było ofiar zbrodni katyńskiej. Szacuje się, że jest to liczba około 22 tysięcy. Byli to oficerowie, podoficerowie oraz szeregowi Wojska Polskiego, częściowo pochodzący z rezerwy (naukowcy, lekarze, prawnicy, nauczyciele, inżynierowie, urzędnicy państwowi, przedsiębiorcy, przedstawiciele różnych zawodów). Osoby te po agresji ZSRR na Polskę po 17 września 1939 roku zostały zatrzymane przez Armię Czerwoną, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako jeńcy wojenni. Zamordowano także funkcjonariuszy Policji Państwowej, Korpusu Ochrony Pogranicza, Straży Granicznej i Służby Więziennej. Wśród ofiar były też osoby cywilne, policjanci i oficerowie bez statusu jeńca, osadzeni w więzieniach na terenie okupowanych przez ZSRR Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej.

TO TYLKO
NIEKTÓRE
OFIARY...

Węzeł katyński

Ofiary zbrodni katyńskiej miały związane ręce na plecach, stąd wzięło się wyrażenie węzeł katyński. Samo zabijanie przez Sowietów było doskonale zorganizowane. Na miejscu na skazańców czekały już rowy. Większość ofiar zginęła od pojedynczego strzału w tył głowy.

Odkrycie miejsca zbrodni

Informacje o odkryciu masowych grobów w Katyniu podali Niemcy 13 kwietnia 1943 roku. Niestety w sprawie katyńskiej Polacy nie uzyskali wsparcia ze strony przywódców mocarstw zachodnich, którzy w imię trwałości sojuszu ze Stalinem, okazywali mu pomoc w ukrywaniu prawdy o tej strasznej zbrodni.

Zbrodnia i kłamstwo

Niemcy w 1943 roku rozpoczęli własne śledztwo dotyczące zbrodni katyńskiej. Po jego zakończeniu stwierdzono, że egzekucję na polskich jeńcach wykonano w marcu i kwietniu 1940 roku. Władze sowieckie powołały również swoją komisję, która ogłosiła, że zbrodni na Polakach dokonali Niemcy między wrześniem, a grudniem 1941 roku. W 1945 roku w trakcie procesu zbrodniarzy nazistowskich w Norymberdze Sowietci wprowadzili do aktu oskarżenia zarzut odpowiedzialności za zbrodnię katyńską. Jednak rok później trybunał norymberski pominął sprawę zamordowania polskich oficerów z powodu braku dowodów.

Czy Rosjanie przyznali się do zbrodni katyńskiej?

13 kwietnia 1990 roku władze rosyjskie oficjalnie przyznały się do zbrodni w Katyniu. Ogłoszono, że była to „Jedna z ciężkich zbrodni stalinizmu”. Jednak wiele kwestii w sprawie tego okropnego mordu nie zostało jeszcze wyjaśnionych.

Bitwa o prawdę

Wojnę o prawdę o zbrodni w Katyniu prowadzono zarówno w Polsce, jak i na Zachodzie już od momentu jej ujawnienia. O Katyniu nie można było głośno mówić. Skazywano na wieloletnie kary więzienia wszystkich, którzy odważyli się mówić o tym, co stało się w Katyniu wiosną 1940 roku. Ludzie jednak nie bali się więzienia i otwarcie głosili prawdę. W czasie całego okresu PRL – u w naszym kraju na murach pojawiały się takie napisy:

Tragedia w Smoleńsku

Tragedia w Katyniu wiąże się z tragicznym wydarzeniem. 10 kwietnia 2010 roku rozbił się w Smoleńsku polski samolot, na którego pokładzie było 96 osób. Był wśród nich prezydent Polski Lech Kaczyński z małżonką Marią Kaczyńską, ostatni prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski, wicemarszałkowie Sejmu i Senatu, parlamentarzyści, duchowni, przedstawiciele ministerstw i wiele innych osób, które pełniły wysokie rangą stanowiska w Polsce. Wszyscy oni lecieli na obchody 70 rocznicy tragedii w Katyniu.

Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej

Ten dzień jest obchodzony corocznie 13 kwietnia. Święto to zostało uchwalone przez Sejm RP w 14 listopada 2007 roku i oddaje cześć jeńcom wojennym i więźniom zamordowanych wiosną 1940 roku w Związku Sowieckim.

Obchody zbrodni katyńskiej

W tym roku obchodzimy 82 rocznicę mordu w Katyniu oraz 12 tragedii w Smoleńsku. Oba te wydarzenia są ze sobą ściśle powiązane. Na terenie całego kraju i poza nim odprawiane są uroczystości mające na celu pamięć o ofiarach obu tych tragicznych wydarzeń. Powstają też liczne pomniki upamiętniające poległych w Katyniu i ofiary katastrofy w Smoleńsku.

POMNIK W KATYNIU

